

Petsamon ja Sallan evakkoteillä

Petsamon ja Sallan evakkoteillä Kyösti Toivonen, Paavo Härö ja Anna-Maija Ylioikarainen palaamassa toisen maailmansodan hautamuistomerkillä Kuolan alueella.

Norjaan kuuluvan Kirkkoniemen kautta Petsamoon, Kuolaan ja Muurmanskiin suuntautui Evakkolasten linja-automatka, "yöttömän yön matka" 23. - 28.6.2014. Takaisin Suomeen palattiin Sallan kautta. Vuonna 1936 perustettu Sallan kunta tunnettiin ennen Kuolajärvenä. Matkalaisia oli yhteensä 40, sillä Sallan Ala- Kurtin kylässä juuret omannut kuljettaja Veijo Ala-Kurtti kuului ilman muuta joukkoomme. Matkaan lähdettiin, koska haluttiin nähdä pohjoisen evakkojen maisemia. Kemijärven asemalta seuraamme liittyivät Petsamosta lapsina evakkoon lähteneet Anna-Maija Ylioikarainen (s. Alanko) ja Leila Tulppo sekä Sallan-evakko, Evakkolapset ry:n kunniajäsen Pentti Kortelainen ja Kemijärvellä syntynyt yhdistyksemme yhdyshenkilö Rauno Talvensaari. Anna-Maija Alanko joutui evakkotielle ensimmäisen kerran kuusivuotiaana Talvisodan tieltä. Vain lasten alusvaatteet sai ottaa mukaan, ei muuta. Yöksi päästiin Rovaniemelle, sieltä matka jatkui Tervolan Paakkolan kylään ja sitten Orivedelle. 1940 perhe sai palata takaisin samaan kotitaloon, mutta evakkoon piti kuitenkin lähteä toisenkin kerran. Anna-Maija kertoo itkeneensä, kun sotien jälkeen pääsi ensimmäistä kertaa käymään kotikaupungissaan Nikkelissä. Nyt käyntejä on jo useita, eikä karun, kaivosteollisuuden pilaaman luonnon ja venäläisten rakentamien kerrostalojen näkeminen enää satuta niin pahasti. Vanhoja suomalaistalojakin on vielä pystyssä, jotkut tosin jo osin romahtaneina. Anna-Maija Ylioikarainen muistaa kuinka kukat kukkivat, sillä Golf-virta toi lämpöä alueelle. Leila Tulppo oli 10-vuotias, kun Talvisota alkoi. Vian kylästä hän joutui evakkoon Härmään.

Kuljettajamme Veijo Ala-Kurtti näki nyt ensi kertaa isänsä kotitalon paikan, kun Pentti Kortelainen sen hänelle osoitti. Taloja ei Ala- Kurtissa ole, sillä suomalaiset sotilaat polttivat kylän ennen pois lähtöään. Kylän paikalle venäläiset ovat tehneet kaatopaikan. He ovat rakentaneet oman sotilaskylänsä toiseen kylään muutamien kilometrien päähän. Pentti Kortelainen muistaa kaikkien Ala-Kurtin kylän talojen paikat ja tietää sali alaisten perheiden liikkumiset. Hän on seitsemän vuotta sitten, melkein 80- vuotiaana, tehnyt väitöskirjan sallalaisten sukujen sosiaalisesta liikkuvuudesta.

Pentti Kortelainen kertoi kotikylänsä Ala- Kurtin vaiheista.

Matkan johtajana ja oppaana oli jääskeläissyntyinen historian erikoistuntija Kyösti Toivonen Hollolasta. Hän kertoi matkan edetessä kulloisestakin paikasta monipuolisesti, nykytilanteesta ja varsinkin historiasta. Niinpä pääasiassa eteläsuomalaisista koostunut ryhmämme sai niin paljon tietoja ja elämyksiä, että niissä riittää sulatteleminen kauan.

Yhdistyksemme hallituksen jäsen Raimo Vanninen mietteissään Suomussalmella Talvisodan Raatteen tien voitokkaista taisteluista kertovan museon piha-alueella.

Tämä oli jo kolmas Evakkolapset ry:n ryhmämatka. Aikaisemmat suuntautuivat Karjalankannakselle v. 2012 ja Viron kautta Inkerinmaalle v. 2013. Ensi kesäksi matkalaiset toivoivat taas uutta matkaa, joka voisi suuntautua useisiin Kannaksen pitäjiin.

Lauri Kosonen, teksti ja kuvat